Witold Marcoń
MYSZKÓW

Jan Szuścik – działacz polityczny, pedagog i pisarz regionalny Śląska Cieszyńskiego.

Jan Szuścik nie należy do grona postaci spopularyzowanych. Można nawet stwierdzić, że jego osoba poszła w zapomnienie[1]. Ten zasłużony polityk, z zawodu był nauczycielem pracującym na ziemi cieszyńskiej oraz autorem sztuk teatralnych. Niestety do tej pory nie ukazała się jego biografia. Postać Jana Szuścika występuje jedynie w publikacjach o charakterze encyklopedycznym[2]. Wiele cennych informacji o nim zawierają opracowania związane z historią Śląska XX w.[3] Są to jednak uwagi wskazujące na potrzebę szerszego uzewnętrznienia miejsca i roli tej postaci w najnowszych dziejach Śląska a tym samym wzbogacenia wiedzy o tej dzielnicy. Celem tych rozważań jest więc przedstawienie roli Jana Szuścika jako posła Sejmu Śląskiego pierwszej kadencji w latach 1922 - 1929. Był on wtedy jedynym reprezentantem Polskiego Stronnictwa Ludowego „Piast" w parlamencie autonomicznego województwa.

Jan Szuścik urodził się dnia 23 X 1879 r. na Gułdowach koło Krasnej na Śląsku Cieszyńskim w wielodzietnej rodzinnie chłopskiej Pawła i Anny z domu Pastuszek. Był dziesiątym dzieckiem z trzynaściorga potomstwa w tej rodzinie. Po ukończeniu miejscowej szkoły ludowej, dalszą naukę w zakresie szkoły średniej kontynuował w Cieszynie. Tam też w 1900 r. ukończył seminarium nauczycielskie. Z początkiem nowego roku szkolnego podjął obowiązki nauczyciela w szkole ludowej w Łazach. Przez pewien okres pracował z kolei w Boguminie, po czym powrócił do Łazów, gdzie pracował do wybuchu I wojny światowej.

Obok pracy zawodowej Szuścik prowadził ożywioną działalność społeczno-oświatową. Należał do grona założycieli „Jedności" - organizacji społeczno-oświatowej krzewiącej język i historię Polski oraz hasła niepodległościowe. W Zarządzie Głównym „Jedności" przez kilka lat pełnił funkcję skarbnika, był także przewodniczącym sekcji teatralnej w tej organizacji[4]. Ponadto zakładał na Śląsku Cieszyńskim amatorskie zespoły teatralne i reżyserował przedstawienia oraz wygłaszał odczyty. Był autorem sztuki „Pańszczorze", która powstała w 1913 r. Jej tematem był folklor Śląska Cieszyńskiego. Utwór ten został przeznaczony dla amatorskich zespołów teatralnych tam działających. W latach 1908 – 1914 wchodził w skład Zarządu Głównego Macierzy Szkolnej. Brał udział w organizowaniu jej kół.

Jan Szuścik stosunkowo wcześnie rozpoczął ożywioną działalność polityczną. Początkowo związał się z grupą tzw. radykałów frysztackich, skupionych wokół pisma „Głos Ludu Śląskiego".[5] Brał aktywny udział w krzewieniu haseł narodowych wśród mieszkańców Śląska Cieszyńskiego. Z chwilą, gdy wśród radykałów frysztackich dokonał się podział na socjalistów i ludowców Jan Szuścik opowiedział się po stronie tych ostatnich. Był współorganizatorem Polskiego Stronnictwa Ludowego na Śląsku Cieszyńskim, które rozpoczęło działalność w marcu 1906 r. Na pierwszym konstytucyjnym zjeździe tegoż stronnictwa został wybrany skarbnikiem Zarządu Głównego[6]. W szeregach PSL prowadził ożywioną działalność do końca 1911 r. Po zjednoczeniu się PSL ze Stronnictwem Narodowym na przełomie 1911/12 należał do aktywnych członków Polskiego Zjednoczenia Narodowego. Wybuch I wojny światowej sprawił, że w sierpniu 1914 r. Szuścik powołany został do armii austriackiej. Znalazł się na froncie wschodnim. W bitwie pod Dęblinem w 1915 r. został ranny, następnie wzięty do niewoli rosyjskiej. Przez półtora roku przebywał na Syberii, osadzony w Tiumeniu. Tam dostał się pod wpływy znanej polskiej rodziny Kozioł - Poklerskich. Był nauczycielem ich dzieci, zorganizował chór nauczycieli polskich. W 1915 r. napisał nowelę „Śmierć moralna". Napisał kilka sztuk, które później zaginęły. W wyniku rewolucji październikowej w Rosji w 1917 r. Szuścik opuścił Syberię i przez kilka miesięcy przebywał na terenach nadwołżańskich. Jeszcze przed zakończeniem I wojny światowej, w początkach maja 1918 r., udało mu się przedostać przez Rumunię i Węgry, powrócić na Śląsk Cieszyński po 46 miesiącach rozłąki. Władze austriackie ponownie powołały go do wojska. Służbę tym razem odbywał w Piotrkowie. Dnia 26 X 1918 r. został zwolniony z wojska i natychmiast powrócił do Cieszyna. Z ramienia Polskiego Zjednoczenia Narodowego dokooptowano go do składu Rady Narodowej Księstwa Cieszyńskiego, która przejęła władzę na tym obszarze[7]. Podjął pracę w jej referacie gospodarczym. Zajmował się sprawami mieszkaniowymi i aprowizacyjnymi.

Wchodząc w skład prezydium Rady Narodowej Księstwa Cieszyńskiego Szuścik w okresie przedplebiscytowym zajmował się zaopatrzeniem ludności w artykuły żywnościowe sprowadzane z Poznańskiego lub innych regionów Polski centralnej. Związane z tym podróże do Poznania i Warszawy wykorzystywał na popularyzację kwestii cieszyńskiej wśród tamtejszego społeczeństwa. Zajmował się także werbunkiem ochotników do walki z wojskami czeskimi, które w styczniu 1919 r. zajęły Cieszyn oraz brał udział w przeprowadzaniu poboru mężczyzn do służby wojskowej w powiecie bielskim. W pracy Rady Narodowej Księstwa Cieszyńskiego uczestniczył aktywnie do ostatniego jej posiedzenia z dniem 4 VIII 1920 r.[8].

Od 1920 r. Szuścik pracował zawodowo w Towarzystwie Aprowizacyjnym „Apres" w Bielsku. Był dyrektorem tego towarzystwa zajmującego się handlem.[9] Po likwidacji „Apresu" poświęcił się całkowicie pracy politycznej i publicystycznej.

Szuścik był ponadto członkiem Komisji Administracyjnej w latach 1921 – 1922 w Cieszynie[10]. Nie mógł powrócić do pracy w szkolnictwie na terenie Zaolzia, gdzie wcześniej pracował. Jan Szuścik należał do grupy działaczy ludowych, która wiosną 1919 r. dokonała secesji w Polskim Zjednoczeniu Narodowym i reakty-

wowała PSL na Śląsku Cieszyńskim. Powołany został w skład Zarządu Głównego PSL i brał aktywny udział w organizacji kół terenowych oraz władz powiatowych w Bielsku i Cieszynie. Na kongresie PSL „Piast" w Warszawie w dniu 15 II 1920 r. nastąpiło połączenie cieszyńskiej PSL z PSL „Piast"[11]. W latach 1920 - 1924 wybrano go na członka Zarządu Głównego tegoż stronnictwa. W latach 1923 - 1930 pełnił funkcję członka Rady Naczelnej PSL „Piast"[12]. Do 1930 roku J Szuścik był obok Pawła Bobka czołowym przywódcą śląskiej organizacji PSL „Piast". Od listopada 1920 roku do kwietnia 1930 roku wchodził w skład zarządu okręgowego tego stronnictwa pełniąc przez szereg lat funkcję wiceprezesa oraz sekretarza[13].

W I Sejmie Śląskim Jan Szuścik został wybrany posłem z listy PSL „Piast" w okręgu Nr 1 w Cieszynie. Wybory odbyły się dnia 24 IX 1922 r.[14]. Szuścik był jedynym ludowcem w I Sejmie Śląskim. Ambicje kierownictwa partii sięgały 2 mandatów[15]. Zdobycie miejsca w parlamencie lokalnym I kadencji uznać należy za sukces osobisty J. Szuścika i stronnictwa, które tam reprezentował. I Sejm Śląski funkcjonował od dnia 10 X 1922 roku do dnia 12 II 1929 roku. Wiele nie mógł osiągnąć, gdyż był jedynym przedstawicielem partii i nie zawsze mógł zrealizować program własnego ugrupowania w śląskim parlamencie. W I Sejmie Śląskim trzykrotnie zmieniał przynależność klubową. Najpierw zgłosił akces jako hospitant do klubu poselskiego Narodowej Partii Robotniczej[16]. Działał w nim do 1925 roku. 7 V 1925 r. wspólnie z czterema innymi posłami: Stanisławem Janickim, Edwardem Rybarzem, Ryszardem Wydrą i Wincentym Zuberem utworzył Klub Związku Pracy. W wyniku ukonstytuowania się tego klubu Szuścik został wybrany w nim zastępcą przewodniczącego[17]. Jednak, wkrótce po przewrocie majowym w 1926 r., Klub Związku Pracy rozpadł się. Wincenty Zuber po miesiącu wrócił do klubu chadeckiego. Podobnie uczynili S. Janicki i R. Wydra[18].

J. Szuścik od lipca 1926 r. nie należał do żadnego klubu poselskiego. 1 VIII 1928 r., pod koniec I kadencji Sejmu Śląskiego, został poinformowany o powstaniu prosanacyjnego klubu poselskiego pod nazwą Polskie Stronnictwo Chrześcijańskiej Demokracji[19]. W klubie kierowanym przez S. Janickiego J. Szuścik był jego członkiem do końca I kadencji. Doszło do rozłamów w klubach Chrześcijańskiej Demokracji i Narodowej Partii Robotniczej. Dzięki zabiegom wojewody Michała Grażyńskiego, udało się sanacji pozyskać kilku posłów w I Sejmie Śląskim, w tym Szuścika. J. Szuścik zasiadał w dwóch komisjach: agrarnej[20] i szkolnej[21]. Udział w pracach tych komisji nie dziwi, gdyż reprezentował on partię ludową, zaś sprawy oświaty były mu bliskie, ponieważ z wykształcenia był nauczycielem. Na forum Sejmu Śląskiego występował z postulatami pomocy państwa dla rolnictwa oraz opowiadał się za parcelacją folwarków. Z danych zaprezentowanych przez S. Janickiego wynika, że J. Szuścik obecny był na 176 posiedzeniach plenarnych Sejmu Śląskiego I kadencji, a 11 razy opuścił jego obrady[22]. Należał więc do najbardziej zdyscyplinowanych posłów parlamentu lokalnego. Brał udział w 104 posiedzeniach komisji sejmowych i wygłosił 87 przemówień. Przygotował ponadto 8 pisemnych referatów[23].

J. Szuścik na forum parlamentu śląskiego I kadencji zwalczał posłów chadeckich. Ponadto był zagorzałym przeciwnikiem polityki uprawianej przez Wojciecha Korfantego. Polemika J. Szuścika z posłami chadecji kończyła się przekraczaniem przepisów dyscyplinarnych. Emocje polityczne spowodowały, że Szuścik został dwukrotnie przez marszałka Sejmu Konstantego Wolnego przywołany do porządku – 18 XII 1924 r. po konflikcie z księdzem Eugeniuszem Brzuską[24] i 22 II 1928 r. za nieparlamentarne zachowanie się wobec W. Korfantego[25]. Kary dyscyplinarne dla J. Szuścika wskazują na jego reakcje wobec posłów reprezentujących inną opcję polityczną. Posłowie klubu chadeckiego przerywali niekiedy jego wystąpienia sejmowe. Szuścik, będąc jedynym posłem ludowym, nie zawsze mógł przeforsować program własnego stronnictwa. Był dwukrotnie oskarżony o łamanie prawa. Został oskarżony m.in. o przestępstwo za obrazę czci Antoniego Deszkiewicza-Czajkowskiego w artykule: „Mnich. Zgromadzenie ludowe" Posłowie odmówili jednak wydania J. Szuścika władzom sądowym.[26] Prokurator przy Sądzie Okręgowym w Cieszynie zarzucał też J. Szuścikowi, iż w październiku 1921 r. dopuścił się przestępstwa w sprawach aprowizacyjnych, żądając zawyżonych cen na cukier i uzyskiwał z jego sprzedaży nielegalne zyski. Na tej podstawie zostało przez prokuraturę wdrożone postępowanie przeciwko J. Szuścikowi. Jednak ponownie posłowie zdecydowali nie wydawać go sądowi okręgowemu w Cieszynie[27].

J. Szuścik należał do najaktywniejszych posłów I Sejmu Śląskiego. Był inicjatorem wielu wniosków legislacyjnych. W 1922 roku zainicjował 5, 1923 – 2, 1924 – 2, 1926 – 2 i 1927 – 2 wnioski[28]. W okresie I kadencji Sejmu Śląskiego zgłosił 13 wniosków. Największą aktywnością poselską w tym zakresie wykazał się na początku kadencji Sejmu. Jego wnioski dotyczyły spraw: kolejowych, rolniczych, socjalnych i szkolnych. Nie wszystkie z nich mogły być zrealizowane, gdyż przedstawiciele z innych klubów poselskich nie zawsze popierali jego pomysły. W czasie debat budżetowych działacz PSL „Piast" przedstawiał własne stanowisko wobec autonomii śląskiej. Na ten temat wypowiadał się z trybuny sejmowej zarówno przed majem, jak i po maju 1926 r. 13 V 1924 roku stwierdził: „Ja nie jestem zwolennikiem autonomji – nie byłem, nie jestem, ani nie będę"[29]. Kilka lat później Szuścik potwierdził swoje stanowisko: „Należę do tych nielicznych posłów Sejmu Śląskiego, który otwarcie i szczerze od samego początku występowali przeciw autonomji"[30]. Warto zwrócić uwagę, że w swych poglądach w tej kwestii nie był konsekwentny. Na łamach „Głosu Ludu Śląskiego" zaraz po rozwiązaniu I Sejmu Śląskiego stwierdził bowiem, że autonomia jest potrzebna dla województwa śląskiego[31]. Nie była to zaskakująca zmiana poglądów działacza ludowego, który stopniowo po wydarzeniach majowych w 1926 r. zbliżał się do obozu śląskiej sanacji, akceptującej autonomię.

Od 1928 r. Szuścik rozpoczął współpracę z wojewodą śląskim M.Grażyńskim. W związku z tym uzyskał intratną posadę dyrektora zakładu wychowawczego w Cieszynie w wyniku konkursu na to stanowisko odbytego dnia 3 XI 1928 r.[32]. W. Korfanty żartował z Szuścika, że władze wojewódzkie mogły go powołać na szefa zakładu w Lublińcu bądź Rybniku, a nie Cieszynie.

Jan Szuścik był zwolennikiem integracji wewnątrzwojewódzkiej. Świadczą o tym jego wypowiedzi na plenum parlamentu lokalnego I kadencji. Uważał, że obie części autonomicznego organizmu: cieszyńska i górnośląska powinny być złączone. Kwestię integracji poruszał z trybuny sejmowej z socjalistą Józefem Machejem i ks. E. Brzeską, przedstawicielem chadecji. Wszyscy trzej wywodzili się ze Śląska Cieszyńskiego, rozumieli, że istotną rzeczą autonomicznego organizmu jest zespolenie Śląska Cieszyńskiego i Górnego Śląska. Jan Szuścik zwracał uwagę, że sieć kolejowa stanowiła bardzo ważne ogniwo dla wewnętrznej integracji województwa śląskiego. Odczuwalny był brak połączeń pomiędzy obydwiema częściami województwa. Od początku funkcjonowania I Sejmu Śląskiego Szuścik podejmował problematykę kolejową w województwie. Zwracał uwagę, że podróż z Cieszyna do Katowic, biorąc pod uwagę przesiadki, była uciążliwa i trwała długo. W listopadzie 1922 r. wystąpił z dwoma wnioskami w sprawie budowy kolei Ustroń – Wisła – Istebna – Milówka[33]. Inicjatywa ludowca spotkała się z aprobatą posłów. Jego wnioskami zajmowała się komisja budżetowa Sejmu Śląskiego pierwszej kadencji. Sprawa ta znalazła się na początku obrad 13 posiedzenia I Sejmu Śląskiego 23 XI 1922 r.[34]. Referentem wniosków Szuścika w imieniu komisji budżetowej był Kazimierz Rakowski, działacz chadecki. Warto zwrócić uwagę, że parlament lokalny nie posiadał kompetencji z zakresu budowy kolei. Statut organiczny z 1920 r. w art. 4 pkt. 13 przyznał mu ustawodawstwo tylko w sprawie kolei drugo i trzeciorzędnych (lokalnych). Ponadto w art. 11 ustawa autonomiczna stwarzała szansę na połączenie administracji kolejowej województwa śląskiego z obszarem II RP. Rejon śląski mógł zwracać się do władz ogólnopolskich w formie rezolucji, aby przyczyniły się do integracji wewnętrznej woj. śląskiego , a także do rozbudowy sieci kolejowej, która przyczyniłaby się do lepszych połączeń z resztą kraju. Rakowski inicjatywę J. Szuścika uznał za zasadną. Komisja budżetowa przygotowała rezolucję w celu zwrócenia się do władz centralnych, by te zechciały się zająć tym projektem. Rezolucja brzmiała: „Sejm Śląski zwraca się do Rządu Rzeczypospolitej Polskiej z prośbą w imieniu całej zainteresowanej ludności o najrychlejsze wyasygnowanie kredytów i przedsięwzięcie pracy celem pobudowania linji kolejowej Ustroń – Wisła – Istebna – Milówka oraz połączeń Cieszyn – Pielgrzymowice, a to celem stworzenia połączeń niezbędnych w obszernym ustroju gospodarczym Śląska"[35]. Posłowie zaakceptowali ją[36]. Szuścik zgłosił drugą rezolucję, która zmierzała do wyasygnowania funduszy ze skarbu śląskiego na budowę linii Ustroń – Wisła – Milówka oraz subwencję na naprawę drogi Ustroń – Wisła – Kubalonka. Rezolucja ludowca brzmiała: „Sejm upoważnia Wydział Skarbowy, by na cele robót wstępnych, dotyczących budowy kolei krajowej Ustroń – Wisła – Milówka do budżetu na rok 1923 wstawił kwotę 50 miljonów mkp. oraz wstawił do tegoż budżetu odpowiednią kwotę jako subwencję na naprawę drogi Ustroń – Wisła – Kubalonka"[37]. Posłowie przyjęli również drugą rezolucję Szuścika[38]. Śledząc druki sejmowe i posiedzenia plenarne I Sejmu Ślaskiego należy stwierdzić, że problematyka rozbudowy sieci komunikacyjnej była niezwykle istotna dla posłów. Programy

partii politycznych nie stanowiły w tym przypadku barier. Parlamentarzyści, mimo różnych opcji zgodnie opowiadali się za rozbudową sieci kolejowej w autonomicznym organizmie. Ludowiec Szuścik zgłosił kolejny raz nagły wniosek w sprawie przyspieszenia budowy połączeń kolejowych w obrębie katowickiej dyrekcji kolejowej. Wniosek ten był rozpatrywany dnia 30 I 1924 r. na 75 posiedzeniu I Sejmu Śląskiego[39]. Brzmiał on: „Ponieważ ukończenie projektowanych połączeń kolejowych posiada dla całego województwa pierwszorzędne znaczenie gospodarcze, Sejm Województwa Ślaskiego wzywa Rząd centralny, by czym prędzej przedłożył Sejmowi ustawodawczemu projekt ustawy o budowie kolei śląskich i spowodował rychłe ukończenie projektowanych linji i wypłatę należnych odszkodowań za grunta wywłaszczone"[40]. Szuścik przedstawił motywację do wniosku. Stwierdził: „Niejednokrotnie zastanawiamy się na tym, dlaczego projektowane linje kolejowe w obrębie dyrekcji katowickiej nie zostały zakończone. Wiemy przecież z doświadczenia, że nawet gdybyśmy wszystkie projekty, które Ministerstwo Kolei opracowało, w jak najkrótszym czasie wykonali, to Polska wskutek braków, jakie jeszcze pozostaną, nie będzie mogła pokryć zupełnie swego zapotrzebowania w węgiel górnośląski. Przyrzeczono nam, a także na posiedzeniu Państwowej Rady Kolejowej ówczesny Minister Kolei oświadczył, że koleje projektowane na Górnym Śląsku będą wykonane najpóźniej do końca 1923 r. Tymczasem jesteśmy świadkami, że prawie wszystkie te połączenia, które są projektowane, nie są dotychczas ukończone i że są dopiero w przygotowaniu. Jeśli roboty pójdą w tem samym tempie, co dotychczas, to nie będziemy jeszcze za dwa lata mieli połączeń i rozbudowania stacji kolejowych"[41]. Działacz PSL „Piast" jak i większość posłów Sejmu Ślaskiego pierwszej kadencji dążył do dostosowania komunikacji kolejowej wewnątrz autonomicznego organizmu oraz z resztą kraju. Celem Szuścika było „...przez uchwalenie niniejszego wniosku [...] pewien nacisk wywrzeć na Ministerstwo Kolei, żeby zobowiązania swoje i przyrzeczenia, dane wobec Górnego Śląska, w najkrótszym czasie spełniło"[42]. Posłowie akceptowali postawę Szuścika w tej sprawie. Na kolejnym posiedzeniu I Sejmu Śląskiego powrócono do tematu. Szuścik ponownie przedstawił swój nagły wniosek w sprawie przyspieszenia budowy połączeń kolejowych w obrębie katowickiej dyrekcji kolejowej[43]. Szuścik nieco zmodyfikował swój wniosek: „Sejm Województwa Śląskiego wzywa Radę Wojewódzką, by zwróciła się do Rządu centralnego, ażeby czempędzej przedłożył Sejmowi ustawodawczemu projekt ustawy o budowie kolei śląskich i spowodował rychłe wykończenie projektowanych linji i wypłatę należnych odszkodowań za grunta wywłaszczone"[44]. Po raz drugi cel własnego wniosku Szuścik zaprezentował 6 II 1924 r. Uzasadnił go w ten sposób: „My mamy największe zainteresowanie w tem, ażeby nasza sieć kolejowa została dostosowana do naszego życia z Rzeczypospolitą"[45]. Dyskutował nad wnioskiem J. Szuścika przedstawiciel klubu niemieckiego Joseph Pawlas. Uznał on rozbudowę połączeń kolejowych w obrębie województwa śląskiego za zasadną i potrzebną. Pawlas poparł stanowisko w tej sprawie zaproponowane przez wnioskodawcę. Stwierdził: „... jesteśmy za poprawką p. Szuścika, by wniosek ten za pośrednic-

twem Rady Wojewódzkiej otrzymał bieg dalszy"[46]. Posłowie zaakceptowali drugi wniosek Szuścika[47]. Troska o rozwój sieci kolejowej w woj. śląskim spowodowała przyjęcie tego wniosku przez parlamentarzystów. Kompetencje w tym przypadku, jak wspomniano, nie podlegały ustawodawcy lokalnemu, lecz parlamentowi ogólnopolskiemu i ministrowi kolei.

Wystąpienia J. Szuścika na forum sejmowym od listopada 1922 r. domagające się rozpoczęcia inwestycji kolejowych na terenie woj. śląskiego doczekały się pozytywnych rezultatów. Śląska Rada Wojewódzka przygotowała wniosek z upoważnienia wojewody do otwarcia kredytów na rozpoczęcie budowy kolei: Ustroń - Wisła - Głębce[48]. Ten wniosek rozpatrywano na 112 posiedzeniu I Sejmu Śląskiego 12 III 1925 r. Sprawę zreferował w imieniu komisji budżetowej poseł Stanisław Janicki. Wyraził on stanowisko komisji w tej kwestii. Komisja budżetowa I Sejmu Śląskiego jednogłośnie poparła wniosek zgłoszony przez Śląską Radę Wojewódzką. Podobnie postąpili posłowie parlamentu lokalnego I kadencji[49]. Do rozbudowy sieci kolejowej w autonomicznym organizmie powrócono na 119 posiedzeniu I Sejmu Śląskiego 24 VI 1925 r., kiedy to rozpatrzono wniosek rządu o uchylenie ustawy o budowie kolei lokalnych Chybie - Skoczów i Ustroń - Wisła - Głębce[50]. Witold Banaszkiewicz, przedstawiciel Urzędu Wojewódzkiego zreferował przygotowania władz centralnych do budowy dwóch linii kolejowych. Stwierdził: „Budowa kolei Chybie - Skoczów po myśli ustawy rozpocząć się ma w roku 1925, budowa kolei Ustroń - Wisła - Głębce w roku 1926"[51]. Z takim stanem rzeczy nie mogło się zgodzić dwóch posłów pochodzących ze Śląska Cieszyńskiego: Machej z PPS i Szuścik z PSL „Piast". Machej stwierdził: Nie rozumiem dlaczego Rząd życzy sobie, ażeby kolej Ustroń - Wisła, czyli budowa kolei Ustroń - Wisła miałaby być odroczona do roku 1926"[52]. Dlatego działacz PPS zgłosił wniosek następującej treści: „Odnośnie do projektu ustawy nr 638 Sejm Śląski wzywa p. Wojewodę do poczynienia zarządzeń, aby wymienione linje kolejowe były budowane równocześnie jeszcze w roku bieżącym"[53]. Ludowiec Szuścik solidaryzował się ze swoim przedmówcą. Rozgoryczony stwierdził: „Już może po raz dziesiąty zabieram głos z tej trybuny w sprawie budowy kolei Ustroń - Wisła, której budowę projekt rządowy chce zepchnąć na rok 1926. Obawiamy się, że budowa w roku 1926 mogłaby nie dojść do skutku, gdyż nie znamy przyszłości"[54]. Projekt powyższy przekazano Komisji Budżetowej do rozpatrzenia. Natomiast marszałek Konstanty Wolny zajął stanowisko w sprawie wniosku posła Macheja stwierdzając, że może być on aktualny przy przyjęciu ustawy. Do projektu budowy 2 linii kolejowych w autonomicznym organizmie powrócono na 120 posiedzeniu I Sejmu Śląskiego 8 VII1925 r.[55] Sprawę referował w imieniu komisji budżetowej poseł S. Janicki. Stwierdził on: „Obecnie, kiedy koleje te zaczęto budować, okazało się, że nie ma ustawy na wybudowanie tych kolei. Ministerstwo Kolei przysłało zatem do p. Wojewody projekt, a raczej 2 projekty o wykończeniu tej kolei dla uchwalenia ustawy na te koleje"[56]. S. Janicki zaproponował przyjęcie obydwu rządowych projektów ustaw. W tym przypadku posłowie nie podjęli dyskusji. Parlamentarzyści I Sejmu Ślaskiego uchwalili dwa akty prawne jako centralne projekty rządowe:

a. ustawa z dnia 8 lipca 1925 r. o budowie kolei normalnotorowej Ustroń - Wisła - Głębce[57].

b. ustawa z dnia 8 lipca 1925 r. o budowie kolei lokalnej normalnotorowej Chybie - Skoczów[58].

Warto zwrócić uwagę, że obydwie inwestycje zaczęto realizować w 1925 r., ponieważ posłowie przyjęli poprawkę posła Macheja[59]. Linia Ustroń - Wisła - Głębce wynosiła 14 km. Inwestycja ta, o realizację której apelował J. Szuścik miała znaczenie zarówno gospodarcze, jak i turystyczne. Ponadto po uruchomieniu linii Warszowice - Pawłowice - Chybie w 1924 r. budowa linii Chybie - Skoczów i Ustroń - Wisła - Głębce miała na celu zespolenie obydwu części województwa ze sobą i skrócenie połączenia kolejowego Katowice - Cieszyn. Na mocy ustaw z 8 VII 1925 r. Sejm Śląski przyznał odpowiednie kredyty na budowę tych linii kolejowych jeszcze w tym roku, według projektów zatwierdzonych przez ministerstwo kolei. 14 V 1927 r. oddano do ruchu osobowego i towarowego linię Chybie - Skoczów długości 13 km, dopiero 11 IX 1933 r. oddano do użytku odcinek do Wisły -Głębiec[60]. Powstanie tych dwóch linii łączyło znacznie lepiej pod względem komunikacyjnym Śląsk Cieszyński z Górnym Śląskiem.

W kwietniu 1930 r. J. Szuścik wspólnie z Janem Kotasem opuścił szeregi PSL „Piast" i wstąpił do Narodowo - Chrześcijańskiego Zjednoczenia Pracy. Został członkiem zarządu powiatowego w Cieszynie i pełnił w nim funkcję skarbnika[61].

Do 1935 r. Szuścik był dyrektorem zakładu wychowawczego w Cieszynie. W 1935 r. poszedł na emeryturę. 16 XII 1929 r. został radnym w Cieszynie. Z ramienia Zjednoczonego Ugrupowania Polskiego wszedł do rady gminnej[62]. Radnym w Cieszynie był do października 1938 r. 19 X 1938 r. wojewoda śląski M. Grażyński mianował J. Szuścika komisarycznym naczelnikiem gminy w zaolziańskich Łazach.[63]. Łazy znał Szuścik dobrze, ponieważ tam rozpoczynał pracę w charakterze nauczyciela.

J. Szuścik należał do utalentowanych publicystów. W licznych artykułach publikowanych na łamach dziennika PSL „Piast", „Głosu Ludu Ślaskiego" wyrażał poglądy stronnictwa na kwestie gospodarcze, polityczne i społeczne. Od 19 IV 1930 r. wspólnie z J. Kotasem wydawał własne czasopismo: „Nowiny Śląskie", w którym atakował przywódcę PSL „Piast" na Śląsku Cieszyńskim Pawła Bobka.[64] Wśród bogatej publicystyki J. Szuścika oddzielne miejsce zajmują jego artykuły na tematy pedagogiczne ogłaszane w „Miesięczniku Pedagogicznym". Zapoznawał w nich czytelników z osiągnięciami pedagogiki europejskiej, z którą miał możność zapoznać się bezpośrednio w czasie licznych wyjazdów zagranicznych w latach trzydziestych do Austrii i Szwajcarii. Dzielił się również własnymi doświadczeniami z pracy w zakładzie wychowawczym w Cieszynie oraz wskazywał na zadania wychowawczo - dydaktyczne nauczycieli. W 1925 r. wydał w Cieszynie publikację stanowiącą własne wspomnienia z czasów I wojny światowej „Pamiętnik z wojny i niewoli 1914 - 1918." Jako pisarz ludowy napisał w 1926 r. sztukę „Pani wójtowa" opartą na motywach ludowych przedstawiając w niej życie wsi cieszyńskiej. Za utwór ten otrzymał II Nagrodę Towarzystwa Przyjaciół Teatru Polskiego w Katowicach.

Wybuch II wojny światowej zastał Szuścika w Łazach. Jako jeden z pierwszych został aresztowany i osadzony w obozie koncentracyjnym w Oranienburgu. Tam zginął 18 IV 1940 r.[65]. Był żonaty, miał jedną córkę Stefanię Szuścik – Bocheńską, która wyemigrowała do Stanów Zjednoczonych ze swoim mężem, znanym publicystą, Feliksem Bocheńskim, synem sędziego z Cieszyna.

Podsumowując działalność poselską J. Szuścika należy stwierdzić, że niewiele z programu PSL „Piast" mógł zrealizować, ponieważ był jedynym ludowcem w parlamencie śląskim. Największe zasługi odniósł w ramach integracji wewnątrzwojewódzkiej. Był jednym z głównych pomysłodawców rozbudowy sieci kolejowej łączącej Śląsk Cieszyński z Górnym Śląskiem. Zrealizowane inwestycje kolejowe przyczyniły się do lepszego zespolenia obu części autonomicznego organizmu. Jako polityk był związany przez całą kadencję I Sejmu Śląskiego, w latach 1922 – 1929, z PSL „Piast", potem z NChZP. Pełnił różne funkcje, był nauczycielem i pisarzem ludowym, podejmującym problematykę związaną ze Śląskiem Cieszyńskim.

Przypisy:

[1] „Głos Ziemi Cieszyńskiej" nr 41 z 1963.

[2] J. Golec, S. Bojda: Słownik biograficzny ziemi cieszyńskiej. T.1. Cieszyn 1993, s. 245 - 246; Słownik biograficzny ruchu ludowego. Warszawa 1989, s. 392-393.

[3] E. Długajczyk: Sanacja Śląska 1926 - 1939. Zarys dziejów politycznych. Katowice 1983; H. Rechowicz, Sejm Śląski 1922 – 1939. Wyd. II. Katowice 1971; F. Serafin: Wieś śląska w latach międzywojennych 1922 -1939. Katowice 1977; Z dziejów ruchu ludowego na Śląsku i Zagłębiu Dąbrowskim. Red. F. Serafin. Katowice 1989.

[4] F. Serafin, M Heller: Początki ruchu ludowego na Śląsku Cieszyńskim (do 1912r.). In: Z dziejów ruchu ludowego na Śląsku i w Zagłębiu Dąbrowskim. Red. F. Serafin. Katowice 1989, s.37.

[5] F. Serafin, M. Heller: Początki ruchu..., s.21 -22.

[6] Ibidem, s.30 - 31.

[7] B. Cybulski: Rada Narodowa Księstwa Cieszyńskiego (1918 – 1920). Opole 1980.

[8] F. Szymiczek: Walka o Śląsk Cieszyński w latach 1914 – 1920. Katowice 1938, s. 170

[9] Skład osobowy Sejmu Śląskiego w dniu 1-szym grudnia 1922 roku. Katowice 1922, s. 5.

[10] D. Sieradzka: Miasta województwa Śląskiego i ich reprezentacje samorządowe 1922 – 1939. Kraków 1996, s. 180.

[11] F. Serafin: Początki działalności Polskiego Stronnictwa Ludowego „Piast" w województwie śląskim (luty 1920 – kwiecień 1926). In: Z dziejów ruchu ludowego na Śląsku i Zagłębiu Dąbrowskim. Red. F. Serafin. Katowice 1989 r., s. 46 – 47.

[12] S. Giza: Władze naczelne stronnictw ludowych (1861 – 1965). In: Roczniki dziejów ruchu ludowego. Nr 7, Warszawa 1965, s. 408 – 410.

[13] F. Serafin: Początki działalności..., s. 47.

[14] J. Pabisz: Wyniki wyborów parlamentarnych (Do senatu i Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej oraz do Sejmu Śląskiego) na terenie woj. Śląskiego w latach 1919 – 1939. In:„Studia i Materiały z Dziejów Śląska". T. VII. Wrocław Warszawa – Kraków 1966, s. 424; Skład oso-

bowy..., s. 9; F. Serafin: Wieś Śląska w latach międzywojennych 1922 - 1939. Katowice 1977, s. 317 - 318; M. W. Wanatowicz: Historia społeczno-polityczna Górnego Śląska i Śląska Cieszyńskiego w latach 1918 - 1945. Katowice 1994, s. 53

[15] F. Serafin: Początki działalności..., s. 54

[16] Sprawozdanie stenograficzne (dalej spr. sten.) z 61 posiedzenia (dalej pos.) I Sejmu Śląskiego (dalej SŚ) z dn. 10.X.23 r. szpalta (dalej szp.) 12; spr. sten. z 90 pos. z dn. 13.V.24 r., szp. 17; H. Rechowicz: Sejm Śląski..., s. 82; Skład Osobowy..., s. 7.

[17] Archiwum Państwowe w Katowicach (dalej APK). Komisje sejmowe. Podział miejsc, Skład osobowy z uwzględnieniem przynależności partyjnej posłów z lat 1924 - 1927, s. 40. Spr. sten. ze 117 pos. I Sejmu Śląskiego (dalej SŚ) z dn. 7.V.1925 r., szp. 2; H. Przybylski: Chrześcijańska Demokracja i Narodowa Partia Robotnicza w latach 1926 - 1937. Warszawa 1980, s. 122 - 123.

[18] Spr. sten. ze 142 pos. I SŚ z dn. 6.VII.26 r., szp. 3.

[19] Spr. sten. ze 180 pos. I SŚ z dn. 1.VIII.28 r., szp. 2; E. Długajczyk: Sanacja Śląska..., s. 128; H. Przybylski: Chrześcijańska Demokracja..., s. 167; H. Rechowicz, Sejm Śląski..., s. 150.

[20] Spr. sten. z 18 pos. I SŚ z dn. 14.XII.1922 r., szp. 8 APK, Komisje sejmowe..., s. 18.

[21] Spr. sten. z 22 pos. I SŚ z dn. 9.I.1923 r., szp. 15-16 APK, Komisje sejmowe..., s. 21.

[22] S. Janicki: Śląsk na łonie macierzy 1922 - 1928, Katowice 1929, s. 62.

[23] Ibidem, s. 65.

[24] Spr. sten. ze 107 pos. I SŚ z dn. 18.XII.1924 r., szp. 62; J. Ciągwa: Immunitet parlamentarny posłów Sejmu Śląskiego w latach 1922 - 1939. Katowice 1992, s. 89.

[25] Spr. sten. ze 173 pos. I SŚ z dn. 22.II.1928 r., szp. 7; J. Ciągwa, Immunitet..., s. 92.

[26] Druk sejmowy: nr 539 I SŚ; Spr. sten. ze 100 pos. I SŚ z dn. 14X.1924 r; szp. 11. J. Ciągwa: Immunitet..., s. 155.

[27]Druk sejmowy: nr 233 I SŚ; Spr. sten. z 48 pos. I SŚ z dn. 30.V.1923 r; szp. 7-14.

J. Ciągwa: Immunitet..., s. 122 - 125

[28] E. Długajczyk: Inwentarz akt Sejmu Śląskiego w Katowicach 1922 - 1939, Warszawa - Łódź 1988, s. 13, 15, 17, 23, 25, 29, 36, 52,58.

[29] Spr. sten. z 90 pos. I SŚ z dn. 13.V.1924 r; szp. 24.

[30] Spr. sten. z 155 pos. I SŚ z dn. 14.I.1927 r; szp. 37.

[31] „Głos Ludu Śląskiego" nr 13 z 1929 r. F. Serafin: Polskie Stronnictwo Ludowe „Piast" w województwie śląskim po przewrocie majowym (maj 1926 - marzec 1931). In: Z dziejów ruchu ludowego na Śląsku i w Zagłębiu Dąbrowskim. Red. F. Serafin. Katowice 1989, s. 79.

[32] Spr. sten. ze 187 pos. I S Ś z dn. 23.I.1929 r. szp. 37 - 38; E. Długajczyk: Sanacja..., str. 149.

[33] Druki sejmowe: nr.8,11,27 I SŚ.

[34] Spr. sten. z 13 pos. I SŚ z dn. 23.XI.1922 r, szp. 20-25

[35] Ibidem, szp. 27.

[36] Ibidem.

[37] Spr. sten. z 13 pos. I SŚ z dn. 23 XI 1922 r., szp. 22, 24, 25.

[38] Ibidem, szp. 25.

[39] Spr. sten. z 75 pos. I SŚ z dnia 30 XI 1924 r., szp. 28.

[40] Ibidem, szp. 28

[41] Ibidem.

[42] Ibidem, szp. 28.
[43] Druk sejmowy: nr 415 I SŚ; spr. sten. z 76 pos. I SŚ z dn. 6 II 1924, szp. 10 – 12.
[44] Spr. sten. z 76 pos. I SŚ z dn. 6 II 1924 r. szp. 11.
[45] Ibidem, szp. 10.
[46] Ibidem, szp. 12.
[47] Ibidem, szp. 12.
[48] Druk sejmowy: nr 603 I SŚ.
[49] Spr. sten. ze 112 pos. I SŚ z dn. 12.III.1925 r. szp. 10.
[50] Spr. sten. z 119 pos. I SŚ z dn. 24.VI.1925 r., szp. 13 – 15.
[51] Ibidem, szp. 14.
[52] Ibidem, szp. 14.
[53] Ibidem, szp. 14 – 15.
[54] Ibidem, szp. 15.
[55] Ibidem, sten. z 120 pos. I SŚ z dnia 8 VII 1925 r., szp. 48 –50
[56] Ibidem, szp. 48.
[57] Dziennik Ustaw. ŚL. 1925, nr 11 poz. 25 Ustawy Sejmu Śląskiego 1922 – 1932, Katowice 1932, s. 477, J. R. Krzyża: Rozwój kolejnictwa w województwie śląskim i jego znaczenie dla Polski. Katowice 1939, s. 33.
[58] Dz. U. ŚL. 1925, nr 11 poz. 27 Ustawy Sejmu Ślaskiego..., s. 479, J. R. Krzyża: Rozwój kolejnictwa..., s. 33.
[59] Spr. sten. z 120 pos. I SŚ z dnia 8 lipca 1925 r., szp. 50.
[60] E. Brzosko: Prośby dostosowania komunikacji kolejowej do potrzeb II Rzeczypospolitej w 20 – leciu międzywojennym. In: „Przegląd Zachodniopomorski". 1974. Z.1, s. 165 – 166; Idem: Rozwój transportu w Polsce w latach 1918 – 1939. Szczecin 1982, s. 95.
[61] E. Długajczyk: Sanacja Śląska..., s. 269; M. W. Wanatowicz: Historia..., s. 147.
[62] D. Sieradzka: Miasta ... , Kraków 1966, s. 182.
[63] D. Sieradzka: Samorząd komunalny województwa śląskiego 1920 – 1939. Aspekty polityczne i narodowościowe. Gliwice 1992, s. 161.
[64] E. Długajczyk: Oblicze polityczne i własnościowe prasy polskiej w województwie śląskim 1922 – 1939. Katowice 1990, s. 139, 267 – 268. F. Serafin: Wieś Śląska..., s. 324 - 325
[65] L. Brożek, R. Hajduk, A. Targ, H. Rechowicz: Materiały do listy strat kultury polskiej na Śląsku w latach 1939 – 1945. „Zaranie Śląskie" 1960. Z. 4, s. 648.